

ÕIGUSKANTSLER

Hr Tarmo Vaik
vallavanem
Kiili Vallavalitsus
info@kiilivald.ee

Teie 30.09.2009 nr 3.3-4/1953-1
Õiguskantsler 7.12.2009 nr 7-8/091506/0907196

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks

Lugupeetud härra Vaik

Õnnitlen Teid vallavanemaks saamise puhul. Järgnevalt soovin Teid teavitada Kiili Vallavalitsuses toimunud kontrollkäigu tulemustest.

Kontrollkäik Kiili Vallavalitsusse toimus 29.10.2009. Soovisin kontrollkäigu raames saada ülevaadet, kas ja kuidas Kiili Vallavalitsus järgib isikute pöördumistele vastamisel põhiõiguste ja -vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.

Tutvunud menetluse aluseks olnud asjaolude ja asjakohaste õigusaktidega, asun seisukohale, et vallavalitsus ei ole paljudel juhtudel isikute pöördumiste menetlemisel järginud põhiõiguste ja -vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.

Järgnevalt selgitan Teile, kuidas viidatud seisukohale jõudsin.

I Faktiliste asjaolude lühikirjeldus

1. Kontrollkäik Kiili Vallavalitsusse toimus 29.10.2009 omaalgatuse korras õiguskantsleri seaduse §-de 33 ja 34 alusel.
2. Kontrollkäigu raames tutvuti Kiili valla dokumentide loetelu alusel valitud vallavalitsuse 2009.aasta asjaajamistoimikutega ning kontrolliti, kas ja kuidas on vallavalitsus isikute pöördumistele vastamisel järginud põhiõiguste ja -vabaduste tagamise põhimõtet ja hea halduse tava.

II Õiguslik hinnang

3. Enne, kui annan hinnangu vallavalitsuse tegevusele isikute pöördumistele vastamisel, selgitan järgnevalt isiku pöördumisele vastamise põhimõtteid.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

4. Põhiseaduse (edaspidi PS) §-st 14 tuleneb igäihe õigus korraldusele ja menetlusele. Selle üheks osaks on isiku õigus heale haldusele¹. Õigus heale haldusele hõlmab mitmeid olulisi alapõhimõtteid, millest haldusorganid peavad oma igapäevatoos juhinduma – seaduslikkus, eesmärgipärasus, läbipaistvus, isikute kaasamine ja ärakuulamine, otsuste põhjendamine, viisakus ja abivalmidus, menetluse toimumine mõistliku aja jooksul jne. Kokkuvõtlikult peab haldusorgan käituma isikusõbralikult kõige laiemas mõttes. Olulisemad hea halduse põhimõtted on koondatud haldusmenetluse seadusesse (edaspidi HMS).

5. Õigust korraldusele ja menetlusele täpsustab ka näiteks PS § 44 lg 2, mis kohustab avalikku võimu andma isiku nõudel teavet avaliku võimu tegevuse kohta. Avaliku teabe seadus (edaspidi AvTS) täpsustab PS §-st 44 tulenevat infovabaduse põhiõigust, reguleerides riigivõimu teostamise läbipaistvust. PS § 46 näeb ette igäihe õiguse pöörduda märgukirjade ja avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikute poole. Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamist reguleerib märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadus (edaspidi MSVS). Muu taotluse menetlemist ja sellele vastamist reguleerib HMS. Kuna HMS on üldseadus ning märgukirjale, selgitustaotlusele ja teabenõudele vastamine on olemuslikult haldusmenetlus toimingu sooritamisel, siis kohaldatakse ka neile vastamisel täiendavalt haldusmenetluse seaduses sätestatud niivõrd, kuivõrd neis eriseadustes ei ole sätestatud teisiti (MSVS § 1 lg 2, AvTS § 2 lg 3).

6. Pean oluliseks rõhutada, et eeltoodud põhiseaduse normidest ei tulene mitte üksnes isiku õigus pöörduda avaliku võimu poole, vaid ka avaliku võimu kohustus isiku pöördumistele vastata – ükskõik, kas positiivselt (nt teade menetluse alustamise kohta, isiku teavitamine positiivsest otsusest vms) või negatiivselt (nt teade mingil põhjusel mitte menetlemise kohta). Seejuures peab tulenevalt haldustegevuses kehtivast uurimispõhimõttest ametnik isikult pöördumise saamisel selgitama välja isiku tegeliku tahte², tõlgendama seda heauskselt ning sõltumata sellest, kuidas isik on oma pöördumise pealkirjastanud (märgukiri, avaldus, kaebus, taotlus, teabenõue vms), lahendama selle pöördumise sisu ja isiku tahet arvestades ning seaduses ette nähtud menetluskorda järgides.

7. Mõistagi saab avaliku võimu asutus või organ inimese pöördumisele vastamisel tegeleda üksnes tema pädevuses olevate küsimustega. Viimane ei tähenda siiski seda, et kui mingi küsimuse lahendamine ei kuulu asutuse või organi pädevusse, siis võiks jätta pöördumisele vastamata. Sellisel juhul tuleb selgitada, kelle poole isik peaks pöörduma, või edastada pöördumine pädevale asutusele või organile sellest isikut teavitades (vt ka nt MSVS § 5 lõiked 3 ja 4, HMS § 15 lg 4).

8. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 sätestab omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevuse. Nii on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada antud vallas või linnas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu, juhul kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita. Seega, kui isik tõstatab oma pöördumises kohaliku omavalitsuse pädevuses olevad küsimused, saab kohalik omavalitsus ka isiku pöördumisele vastata.

¹ RKPJKo 17.02.2003, nr 3-4-1-1-03, punktid 12 ja 16: "Kuigi PS § 14 on sõnastatud objektiivselt, tulenevad sellest sätestest ka subjektiivsed õigused, sh üldine põhiõigus korraldusele ja menetlusele [...] Euroopa õigusruumis tunnustatud põhimõtete analüüs viib järeldusele, et PS-st tuleneb isiku õigus heale haldusele, mis on üks põhiõigustest."

² Isiku tegeliku tahte väljaselgitamist on Riigikohus korduvalt rõhutanud näiteks haldusmenetluse kontekstis: RKHKm 04.04.2003, nr 3-3-1-32-03, p 16; RKHKo 14.01.2004, 3-3-1-82-03, p 13; 23.10.2003, nr 3-3-1-57-03, p 24; 11.01.2006, nr 3-3-1-75-05, p 16.

9. Dokumenti ei ole võimalik menetleda, kui selles esinevad puudused ja asutus või organ ei saa neid ise kõrvaldada või see oleks ülemäärane (vt nt MSVS § 5 lõiked 9 ja 10). Ka pöörduja peab ise kaasa aitama pöördumise lahendamisele (vt nt HMS § 38 lg 3 menetlusosalise kaasaaitamiskohustus).

10. Hea halduse tava nõuab isikute kirjalike pöördumiste registreerimist. Taoline formaalne nõue ei ole omaette eesmärk, vaid aitab omakorda tagada, et iga pöördumisega ka tegeletakse.

11. AvTS § 12 lg 1 punktist 1 tuleneb nõue, et dokumendiregistris tuleb asutusele saabunud dokumendid registreerida hiljemalt saabumise päevale järgneval tööpäeval. Registreerimise nõue on sätestatud ka MSVS §-s 7, mille lõige 1 näeb ette, et riigi- või kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku asutus või organ registreerib märgukirja, selgitustaotluse ja nende vastuse ning märgukirja või selgitustaotluse saamise ja vastamise viisi hiljemalt märgukirja või selgitustaotluse saamisele või vastuse esitamisele järgneval tööpäeval. MSVS § 7 lõike 2 kohaselt ei pea pöördumist registreerima juhul, kui suulisele pöördumisele antakse vastus suuliselt.

12. Riigi- või kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku asutusele, organile, ametnikule, töötajale või kollegiaalorgani liikmele on märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadusega pandud kohustus vastata isiku märgukirjale või selgitustaotlusele reeglina hiljemalt 30 päeva jooksul (MSVS § 6). MSVS §-s 6 sätestatud 30-päevase vastamistähtaja kulgemahakkamine on seotud märgukirja või selgitustaotluse registreerimisega. Üksnes erandjuhul võib pöördumise adressaat pikendada vastamise tähtaega kuni kahe kuuni, kuid sellisel juhul tuleb adressaadil avaldajat vastuse viibimisest ja viibimise põhjustest informeerida (MSVS § 6). Kui isiku pöördumise näol on tegemist teabenõudega, tuleb teabenõue AvTS § 18 kohaselt täita reeglina viivitusega, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Eriseadusega reguleeritud haldusmenetlusele võib olla kehtestatud eri tähtaeg vastamiseks, haldusakti andmiseks jms.

13. Avaliku võimu organ on kohustatud oma ülesandeid täites pidama kinni seaduses ettenähtud tähtaegadest (vt nt HMS § 5 lg 4). Sätestatud tähtaegadest kinnipidamine on üks osa hea halduse tavast, millest avaliku võimu organ peab oma tegevuses lähtuma. Olukorras, mil isiku pöördumises sisalduvate küsimustega tegelemine on aeganõudev, on mõistlik anda isikule siiski mingit tagasisidet, et isik oleks teadlik, et tema pöördumine on ametnikuni jõudnud ning sellega tegeletakse esimesel võimalusel.

14. Tegelikult tuleb isiku pöördumisele vastata viivitamata. Tegemist on hea halduse tava põhimõtte ühe väljendusega, mille kohaselt peaks avalik võim tegutsema mõistliku aja jooksul võimalikult kiiresti. Õigusaktides sätestatud tähtajad on üksnes orientiiriks, kusjuures tähtpäeva (s.o tähtaja lõppu) ei tule ametnikul n-ö ära oodata. Nii võib mõistliku aja jooksul tegutsemise põhimõtte nõuda konkreetsel juhul tegutsemist ka kiiremini, kui õigusaktis sätestatud³.

15. Seega, juhul kui seadus või määrus näevad ette haldusmenetluse teostamise kindla tähtaja, tuleb haldusmenetluse teostamisel lähtuda eelkõige konkreetse asja keerukusest, tegutsedes viivitamatult, kuid jäädes õigustloovas aktis esitatud tähtaja raamesse.

16. Asjaolu, et isik on varasemalt juba saanud vastuse oma pöördumisele, võib olla õigustuseks avaliku võimu poolsele mittevastamisele (sh negatiivselt) üksnes juhul, kui see nähtub

³ Vt nt RKHKo 10.03.2005, nr 3-3-1-2-05, p 14; hea halduse tava ja mõistliku aja jooksul tegutsemise seoste kohta ka nt 25.10.2004, nr 3-3-1-47-04, p 18; 29.03.2006, nr 3-3-1-81-05, p 8; 11.12.2006, nr 3-3-1-61-06, p 20.

selgesõnaliselt seadusest.⁴ Vastavalt MSVS § 5 lõike 9 punktile 4 võib vastamisest loobuda, kui isik on selgesõnaliselt väljendanud seisukohta, et ta ei soovi vastust.

17. Hea halduse tavast tulenevalt peab isikule antav vastus olema nii põhjalik ja informatiivne kui võimalik, sisaldama kogu asjassepuutuvat sisulist infot ning olema motiveeritud. Rõhutan, et inimese pöördumisele reageerimine on oluline ka õiguskaitsevahendite seisukohalt – inimene saab vastuse pinnalt otsustada, kas ja kuhu pöörduda vastusega mittenõustumisel.

18. Järgnevalt keskendungi isikute pöördumistele, mille puhul leidsin, et vallavalitsus ei ole järginud põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.

2.1. Pöördumiste registreerimine

19. Kontrollimisel tuvastati, et mitmetel juhtudel ei registreerinud vallavalitsus suveperioodil isikute pöördumisi õigeaegselt. Nii AvTS § 12 lg 1 punktist 1 kui ka MSVS § 7 tuleneb nõue, et isikute pöördumised tuleb registreerida hiljemalt pöördumise saabumise päevale järgneval tööpäeval.

20. Vallavalitsuses selgitati, et vallavalitsus oli juulikuus 3 nädalat kollektiivpuhkusel ja seetõttu ei olnud võimalik kõiki pöördumisi nõuetekohaselt registreerida. Sellisena on vallavalitsus oma tööd ja puhkeaga korraldanud juba aastaid. Vallakodanikke teavitatakse kollektiivpuhkusest vallalehe kaudu ja vallakodanikud on sellega harjunud.

21. Riigikohus on seaduslikkuse põhimõttega seonduvalt rõhutanud, et: "Põhiseaduse § 3 lõike 1 esimesest lausest ning § 154 lõikest 1 tulenev seaduslikkuse nõue tähendab, et kohaliku omavalitsuse õigusaktid peavad olema kooskõlas seadustega. Kui teatud küsimuse lahendamine on seadusega reguleeritud, ei ole kohalikul omavalitsusel õigust seadust ignoreerida ega iseseisvalt oma võimuvolitusi, sh õigustloovat pädevust laiendada."⁵ Mitte ükski õigusakt ei luba seadusest tulenevaid tähtaegu eirata kollektiivpuhkuse tõttu, samuti ei saa kohalik omavalitsus ise asuda seadusandja asemele.

22. Avaliku teenistuse seadus (ATS) näeb ette, et ametiasutuse juht võib ajutiselt äraoleva ametniku asendamiseks, kui ametiasutuse normaalne töö oleks ametniku puudumise tõttu takistatud ja asendaja või kohusetäitja teenistusse võtmine ei ole võimalik või otstarbekas, jagada puuduva ametniku ülesanded teiste ametnike vahel, vabastamata neid oma ülesannete täitmisest; panna puuduva ametniku ülesanded teisele ametnikule, vabastades viimase tema ülesannete täitmisest või panna puuduva ametniku ülesanded osaliselt teisele ametnikule, vabastamata teda oma ülesannete täitmisest (ATS § 64 lg 19). Seega leian, et asutuse juhil lasub vastutus korraldada tööd selliselt, et asutusele pandud ülesanded oleks nõuetekohaselt täidetud.⁶

23. Kokkuvõttes leian, et kollektiivpuhkusega ei saa õigustada seadusest tulenevate tähtaegade rikkumist ning soovitan Teil edaspidi puhkuste ajakava koostamisel planeerida puhkuste ajakava selliselt, et need avalikud ülesanded, mis seadus seob kindla tähtajaga, saaksid täidetud HMS §-s 5 sätestatud põhimõtteid – eeskätt menetluse kiirus, efektiivsus, tõhusus – silmas pidades.

⁴ Nt MSVS § 5 lg 9 nägi eelnõu alguses versioonis ette loa loobuda vastamisest, kui isiku eelmise samasisulise või sellega seotud märgukirja või selgitustaotluse esitamisest on möödunud vähem kui üks aasta. Sellest otsustati eelnõu menetluse käigus siiski loobuda ning kehtiv seadust taolist vastamisest loobumise alust ei sätesta.

⁵ RKPKo 18.11.2004, nr 3-4-1-14-04, p 17.

⁶ Vt ka õiguskantsleri 2008. aasta tegevuse ülevaade, lk 37.

2.2. Pöördumiste mittetähtaegne menetlemine

24. Kontrollimisel tuvastati, et paljudele pöördumistele ei ole vallavalitsus vastanud õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul. Nimelt mõnede märgukirjade menetlemisele kulus tunduvalt pikem aeg kui MSVS §-s 6 sätestatud 30-päevane vastamistähtaeg. Näidetena võib siinkohal tuua järgmised pöördumised:

- 1) 13.05.2009 J. M. avaldus (registreeritud 13.05.2009 nr 9-8/439-3) ehitusjärelvalve teostamisest – Kiili Vallavalitsuse vastus 03.07.2009 nr 9-8/439-4;
- 2) 25.05.2009 A. T. avaldus turbamaardla vähendamise kohta Kubja kinnistul (registreeritud 29.05.2009 nr 8-11/790) – Kiili Vallavalitsus vastas 28.10.2009 nr 8-11/790-1;
- 3) 28.05.2009 K. T. avaldus (registreeritud 29.05.2009 nr 8-11/540-2) garaažile ekspertiisi teostamiseks ja detailplaneeringu vastavusse viimine projekteerimistingimustega – Kiili Vallavalitsus vastas 12.08.2009 nr 8-11/540-3;
- 4) 04.06.2009 M. H. avaldus omavolilise maa kasutamise kohta (registreeritud 04.06.2009 nr 9-8/844) - Kiili Vallavalitsus 01.10.2009 nr 9-8/844-1;
- 5) 10.06.2009 M. H.-T. avaldus ohtliku ristmiku reguleerimise kohta (registreeritud 28.07.2009 nr 9-8/1084) – Kiili Vallavalitsus vastas 17.09.2009 nr 9-8/1084-1;
- 6) 31.08.2009 Advokaadibüroo Luberg ja Päts pöördumine informatsiooni saamiseks ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni liitumise küsimuses (registreeritud 02.09.2009 nr 9-8/1588) - Kiili Vallavalitsus 07.10.2009 nr 9-8/1588-1.

25. Olen seisukohal, et vallavalitsus ei pidanud ülaltoodud pöördumiste puhul kinni MSVS §-s 6 sätestatud 30-päevasest vastamistähtajast ja seega tuleb vallavalitsuse tegevust pidada õigusvastaseks.

2.3. Puudused andmekaitstes

26. Kontrollimisel ilmnes, et vallavalitsuses ei ole kujundatud töökorraldust selliseks, et see võimaldaks täita andmekaitse nõudeid. Mõnedel dokumentidel sarjas 10-6 puudus mäрге, et tegemist on asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabega, näiteks:

- 1) regionaalhaigla 25.06.2009 kiri 15-1.1/264/2, millega taotleti J.J. kohta eestkostetasutuse otsust;
- 2) vallavalitsuse 06.10.2009 kiri nr 10-6/2150 koolikohustuse mittetäitmise kohta;
- 3) vallavalitsuse 22.10.2009 kiri nr 10-6/2258 Harju Maavalitsuse alaealiste komisjonile.

27. Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) 4. peatükis sätestatud isikuandmete töötlemise nõuded kehtivad kõigi isikuandmete töötlemisetappide kohta. Isikuandmete töötlemine on iga isikuandmetega tehtav toiming, sealhulgas isikuandmete kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, muutmine ja avalikustamine, juurdepääsu võimaldamine isikuandmetele, päringute teostamine ja väljavõtete tegemine, isikuandmete kasutamine, edastamine, riskikasutamine, ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine, või mitu eelnimetatud toimingut, sõltumata toimingute teostamise viisist ja kasutatavatest vahenditest. Isikuandmete töötlejal tuleb kasutusele võtta muuhulgas füüsilised, infotehnilised ja organisatsioonilised turvameetmed, takistamaks kõrvaliste isikute ligipääsu isikuandmetele ning kaitsmaks isikuandmeid juhusliku või ebaseadusliku salvestamise, muutmise või kustutamise eest (IKS §25).

28. AvTS 5.peatükis on reguleeritud piiratud juurdepääsuga teabega seonduv. AvTS § 35 lg 1 sätestab teabevaldaja kohustuse tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks muuhulgas ka teabe, mis sisaldab delikaatseid isikuandmeid (AvTS § 35 lg 1 p 11); teabe, mis sisaldab isikuandmeid, kui sellisele teabele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt

andmesubjekti eraelu puutumatus (AvTS § 35 lg 1 p 12); teabe, mis sisaldab perekonnaelu üksikasju kirjeldavaid andmeid (AvTS § 35 lg 1 p 13); teabe sotsiaalabi või sotsiaalteenuste osutamise taotlemise kohta (AvTS § 35 lg 1 p 14); teabe, mis kirjeldab isiku vaimseid või füüsilisi kannatusi (AvTS § 35 lg 1 p 15). AvTS § 41 lõikest 2 tuleneb, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks tunnistatud dokumendile või dokumendi kogumile tuleb teha suurtähtedega märges «ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS» või kasutada selle lühendit AK. Märkele tuleb lisada ka teabevaldaja nimi, juurdepääsupiirangu alus, lõpptähtpäev ja vormistamise kuupäev.

29. Leian, et Kiili Vallavalitsus ei ole eeltoodud pöördumiste puhul järginud isikuandmete kaitse seadusest ja avaliku teabe seadusest tulenevaid nõudeid ning seetõttu soovitan vallavalitsusel edaspidiselt järgida andmekaitse nõudeid.

2.4. Puudused asjaajamistoimikutes

30. Asjaajamistoimikutega tutvudes ilmnes, et vallavalitsuses ei ole alati järgitud dokumentide hoidmisega seotud nõudeid. Nimelt ei paiknenud kirjavahetus toimikutes terviklikult.

31. Vabariigi Valitsuse 26.02.2001 määruse „Asjaajamiskorra ühtsed alused“ § 46 käsitleb lahendatud paberdokumentide asutuses hoidmisega seonduvat. Selle sätte kohaselt hoitakse lahendatud paberdokumente registraatorites, kiirkõitjates, mappides või muudes ümbristes ning kirjavahetuse puhul paigutatakse samasse toimikusse esmane (algatus)kiri koos vastuskirjade ja muude asja lahendamise käigus tekkinud dokumentidega (memod, ettepanekud, arvamused jms). Dokumendid järjestatakse kronoloogiliselt nii, et need käsitleksid asja terviklikult. Kirjavahetuse lõpetab selles asjas viimati koostatud või saadud dokument.

32. Soovitan vallavalitsusel edaspidiselt järgida dokumentide hoidmisega seotud nõudeid.

III Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks

33. Õiguskantsleri seaduse § 35¹ lg 1 sätestab, et õiguskantsleri menetlus lõpeb õiguskantsleri seisukohavõtuga, milles ta annab hinnangu selle kohta, kas järelevalvealuse asutuse tegevus on õiguspärane ja hea halduse tava nõuetega kooskõlas. Sama paragrahvi lõige 2 näeb ette, et õiguskantsler võib kritiseerida, anda soovitusi ja muul viisil väljendada oma arvamust, samuti teha ettepaneku rikkumise kõrvaldamiseks.

34. Tutvunud kontrollkäigul ilmnenud rikkumistega, olen seisukohal, et vallavalitsuse tegevus isikute pöördumistele vastamisel ei ole mitmetel juhtudel olnud vastavuses põhiõiguste ja -vabaduste tagamise põhimõtte ning hea halduse tavaga.

35. Eelnevast tulenevalt soovitan Teil korraldada vallavalitsuses ametnike teadlikkuse tõstmine seoses isikute pöördumistele vastamisega ja isikuandmete kaitsega, kasutades selleks ringkirja, koolitust või muid vallavanema hinnangul sobivaid meetmeid.

36. Ootan Teie vastust minu soovitusi täitmise kohta võimalusel hiljemalt 30 päeva jooksul käesoleva kirja saamisest.

Loodan, et Teie ametkonnal on võimalik edasises tegevuses pöörata senisest enam tähelepanu isikute pöördumistele vastamisele. Tänan veel kord Teie ametkonda koostöö eest kontrollkäigu läbiviimisel ning soovin Teile jõudu ja edu.

Lugupidamise ja parimate soovidega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Kristel Lekko 693 8443

E-post: kristel.lekko@oiguskantsler.ee

Martin Pedosk 693 8436

E-post: martin.pedosk@oiguskantsler.ee

Aare Reenumägi 693 84 03